

שיחה

יציאת שבת
6:30

כניסת שבת
5:31

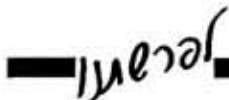
יוצא לאור לעילוי נשמת הקדושים

מיכאל יצחק מליק ואברהם פלדמן הי"ד

פרשת שמיני - פרה, אדר ב' תשע"ד שנה שלושים וחמש, גיליון מס' 26

גיליון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, האגף למוסדות העירייה, המחלקה לתרבות תורנית

לב טוב

במשך שבעת ימי המילואים, "היה משה (ששימש ככהן גדול) מקים את המשכן בכל יום וסותרו, כדי להרגיל בו וללמד" ("אבן עזרא" ט, א). והנה, ביום השמיני - ראש חודש ניסן - היום שנטל עשר עטרות (עיין פירוט ב"שפתי חכמים", פרק ט, אות ג), הוחל בחשבון חדש. המשכן הוקם והכהונה עברה ממשה רבינו לאחיו אהרון. בכך נפרע בעצם חוב של כבוד שהגיע לאהרון, גמול שמחת לבו עת נודע לו שמשה - אחיו הקטן ממנו - נבחר לגאול את ישראל. במדרש תנחומא (שמיני, סימן ג) מובא: "אמר לו משה: כך אמר לי הקב"ה, למנותך כהן גדול. אמר לו אהרון: אתה יגעת במשכן ואני נעשה כהן גדול? אמר לו: חֲפִיד, אף על פי שאתה נעשה כהן גדול, כאילו אני נעשה. שְׁפָשֵׁם ששמחת לי בגדולה, כך אני שמח בגדולתך".

וממשיך המדרש (שם) ואומר: "ואימתי שָׁמַח לו? בשעה שאמר לו הקב"ה (למשה): 'ועתה, לכה וְאַשְׁלַחְךָ אל פרעה' (שמות ג, יג). אמר לו הקב"ה: היה הדבור שְׁמור לך. אמר לו משה: '... שְׁלַח נא ביד תשלחי' (שם ד, יג), אתה מעביר עלי שאחי (אהרון) גדול ממני (והוא ראוי לכך) ואני הולך לפרעה? אמר לו הקב"ה: חֲפִיד, שאמרת כְּרָאוּי שהוא גדול ממך, אלא אף על פי כן, 'וְיָרָאָד וְשָׁמַח בלבוי' (שם, שם, פסוק יד)".

אהרון מגלה את תכונתו - "לב טוב". לא קנאה, כי אם שמחה בלב. על תכונת הלב הטוב, כותב רבנו יונה (אבות ב, א): "הרב משה בן מימון ז"ל פירש, שזוהי מעלת תיקון המידות. לפי שדיעותיו של אדם נובעות מן הלב, ובזמן שלבו טוב - כל מידותיו ישרות ודיעותיו נכונות, ונמצא שֶׁמַח בחלקו ומתחבר עם הטובים ואינו חפץ אלא בדבר שיש בו תועלת ולא הפסד...".

התמורה לה זכה אהרון היא הכהונה, כמוזכר בהמשך המדרש (שם): "אמר רבי שמעון בן יוחאי: אמר הקב"ה, אותו הלב השמח בגדולת אחיו, יִנְתְּנוּ אבנים טובות על גביו, שנאמר: 'וְנָשָׂא אהרן את שמות בני ישראל כְּחֹשֶׁן המשפט על לבוי' (שמות כח, כט)". ומובא בירושלמי (יומא, פרק א, הלכה א): "כל שבעת ימי המילואים, היה משמש משה בכהונה גדולה ולא שרתה שכינה על ידיו. וכיון שלבש בגדי כהונה גדולה ושימש, שרתה שכינה על ידו. מאי טעמא? כי היום הי' נְרָאָה אֶלְיָכֶם' (ויקרא ט, ד)".

יהי רצון, שִׁיזְכְּנוּ ה' במידה זו של "לב טוב", אשר יש בה כדי להגדיל את האהבה לזולת, וכדברי רבנו יונה (אבות ד, א): "אך טוב לב ושמח בחלקו, כל ימיו טובים כימי העושה משתה תמיד. על כן, היא מידה טובה עד מאד, להיות אדם שֶׁמַח בחלקו והוא הנקרא 'עשיר', אשר שהי' נתן לו במה יתפרנס ויעסוק בתורה ובמצוות, כי 'מה יתרון לאדם בכל עמלו, שיעמול תחת השָׁמַי' (קהלת א, ג), אך לקיים התורה והמצוות".

הרב יצחק שמעוני

גיליון זה מוקדש לע"נ הרב פנחס ב"ר אביגדור נתן בומזה ז"ל
נלב"ע השבוע, חג הפורים, י"ד באדר ב' תשע"ד

גיליון זה מוקדש אף לע"נ אבינו וסבנו היקר ר' אפרים ב"ר מנחם דב סלע ז"ל
נלב"ע כ' באדר ב' תשמ"ו

תנצב"ה

חדשות מחנה ישראל / עורך: נפתלי יערי

טכס מרשים באוהל מועד אהרן נכנס לתפקיד הכהן הגדול

בטכס רב רושם, נכנס אהרן - אחי משה לתפקיד הכהן הגדול.

לאחר שהסתיימו ימי המילואים, קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל. משה קרא לאהרן להתחיל בעבודת הקודש, אחרי שבמשך כל הימים הקודמים - הקים משה בכל יום את המשכן ולאחר מכן פירק אותו. במשך כל הימים האלה, לא שרתה השכינה במשכן והעם החל להיות מודאג. משה הרגיע את העם באָמרו, אהרן אחי - חשוב ממני ועל ידי עבודתו תִּשְׂרַח השכינה במשכן. אהרן ברוב עינוותנותו - היסס מלעשות את עבודת הקודש, אך משה אמר לו: "קַרְבֵּךְ אֵל עֲלֵתֶךָ", כאילו אומר לו "לכך נבחרת".

ואכן, כאשר סיים אהרן את כל סדר העבודה וברך את העם בברכת כהנים, ירדה אש מהשמים ואכלה את האימורים שהוקרבו למזבח. העם שראה בכך את השראת השכינה במשכן, שמח מאד וְיָרְנוּ וַיִּפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם".

נקבעו בעלי החיים המותרים באכילה

בימים אלה פורסמה רשימת בעלי החיים המותרים באכילה וכן אלה האסורים.

בצד סימני הטהרה שניתנו בבהמות וחיות הכשרים, מְעַלְת גָּזָה, מְפַקֶּטת פְּרָקָה וְשׁוֹסַעַת שְׁסַע פְּרָסוֹת, פורטה רשימה של בהמות וחיות אסורות. הרשימה מפרטת בהמות וחיות שלהן רק חלק מסימני הטהרה ולא כולם, כגון: הארנבת, שהיא מְעַלְת גָּזָה אך אינה מְפַקֶּטת פְּרָקָה. והחזיר, המפריס פרסה אך אינו מעלה גָּזָה. במהלך השנים, נעשה החזיר שם נרדף לצבוע, כיוון שהחזיר בכבצו מבליט את רגליו המפריסות פרסה ומעלים את פיו שאינו מעלה גָּזָה.

כן נימנו סימני הטהרה בדיגים, שהם סנפיר וקשקשת. סימני הטהרה של העופות לא נימנו. נימנו רק שמות העופות האסורים. על כן, אנו נוהגים עד היום לאכול רק עופות שלגביהם יש מסורת רבת-שנים שהם עופות כשרים.

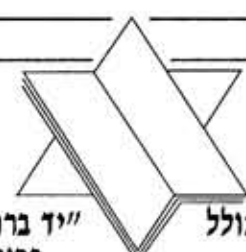
יודגש, כי כל בעלי החיים הטמאים - מטמאים את הנוגע בהם במותם.

אוי לנו כי השברנו נדב ואביהוא - בני אהרן, נשרפו במשכן

מיד אחרי שהסתיים טכס חנוכת אהרן לכהן גדול, ובניו לכהנים, נכנסו בניו הגדולים של אהרן - נדב ואביהוא - כְּשִׁבְדִים קטורת, אש יצאה מלפני ה' ואכלה אותם.

פרשנינו מוסרים, כי בני אהרן נענשו, פרט לעצם מעשה הקרבת אש זרה, גם על היותם בעלי גאוה שסרבו להינשא, שכן שום כלה לא התאימה להם, וכן על שהורו הלכה בפני משה רבם.

לקוראינו: מאמרים המופיעים ללא ציון שם הכותב, נכתבו על ידי חברי המערכת

בסיוע כולל "יד ברודמן" רחובות

חברי המערכת: הרב אברהם פוס, משה רוט, נפתלי יערי, יהודה מליק
העריכה בסיוע אברכי כולל "יד ברודמן" ללימודי הוראה ודיינות, בית שפירא, רחובות
טלפון: 08-9412048
אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach
הדפסה: דפוס ש.ה.ר. רחובות טל. 08-9475106

"נידום אהרן" (י, ג)

תגובה אצילית ונוראת הוד זו של אהרן לנוכח אסונו, מהווה דגם נצחי לתגובה של אדם, המשלים עם מר גורלו. "נידום" - אין פירושו, שהוא לא בכה או לא דיבר, אלא, הדברים שאמר היו דברים ב"רוח" דברי איוב, לאחר מות כל צאצאיו ואיבוד רכושו: "הי נתן והי לקח, יהי שם ה' מְבָרָךְ" (איוב א, כא). ובהמשך אמר לאשתו: "גם את הטוב נקבל מאת האלקים, ואת הרע לא נקבל!" (שם ב, י). והכתוב שם מעיד עליו: "בכל זאת (למרות שלקה גם בגופו), לא חטא איוב בְּשִׁפְטָיו" (שם). כלומר, הוא לא הוציא מפיו תלונות, האשמות, טרוניות כנגד הקב"ה. ובל נחשוב, שתגובה כזו היא רק של צדיקים כאיוב ואהרן. בכל דור ודור - היו הורים, שהגיבו כך על אסונות אישיים. איני יכול שלא להביא כדוגמה את תגובתה של אביבית שאער (לשעבר) תחי, שאסונה היה גדול משל אהרן, אך תגובתיה היו בהחלט בגדר של "נידום", כמוסבר לעיל.

אין ספק, שתגובה כזו נובעת מאמונה עמוקה, שורשית, אמיתית, שהכל לטובה. האדם מבין בשכלו, שאסונו הפרטי הוא לטובת הכלל, לכן הוא משלים עם זה, למרות הכאב בלב, שהוא לגיטימי. מה שקובע, הוא מה שיוצא מהפה ומה שחושב המוח. לכן, כל מי ששרד את השואה - שבקרוב נציין את זכרה - ונשאר יהודי מאמין ודתי, גם הוא בגדר של "נידום אהרן".

וכך כותב על פסוק זה הרב משה צבי נריה זצ"ל: "בכל

דוד נדור, חוזר הדיבור: 'בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ' (י, ג). אף התגובה, אחת היא בכל הדורות - 'נידום אהרן' (שם). וגם בניו (שנשארו בחיים) הוששו בדמימה. זו מידה מיוחדת לישראל עם קרובו... כך דרשו חז"ל: 'הבו לה' בני אֱלֹהִים' (תהלים כט, א) - 'בני אֱלֹהִים, בני שיש להם מה להשיב למקום ואינם משיבים' (מדרש תהלים מז, כט). גדולה מאד מידה זו, שנבחנו בה גדולי עולם, וכשעמדו במבחן - נקרא שם ה' עליהם" (מתוך ספרו "נר למאור" על פרשיות התורה, עמודים 256-257). ועל פי דברי לעיל, לא רק גדולי עולם מפורסמים, ראויים שייקרא שם ה' עליהם. הרב נריה (שם) מוסיף, כי אברהם אבינו - בנסיחון העקידה, ויצחק הידוע לבסוף מה צפוי לו, הולכים "שניהם יְקָדְוּ" (בראשית כב, ח) בְּדַמְמָה. הם הראשונים שמציבים את רף "נידום", "כי רק כשעולין בקודש, כשעולין ומתעלין למעלה מחיי החולין, למעלה מחיי שעה, מחיי עולם עובר, רק שם יִהְיֶה אִשֶׁר שֵׁם אֱלֹהִים" (שמות כ, יז), גנוזה התשובה לשאלה המציקה, לשאלה שבעולמנו - אין עליה תשובה", אומר (שם) הרב נריה זצ"ל.

מנחם אדלשטיין

"מתורתם"

מאכלות אסורות

האיסור הראשון שנצטווה אדם הראשון היה איסור אכילה: "וַיִּצְוֶה ה' אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר, מִכָּל עֵץ הַגֶּן אָכַל תֹּאכַל. וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב נָרָע, לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ" (בראשית ב, טו-יז). גם בפרשה שלנו נמצאים איסורי אכילה, הלא הן "מאכלות אסורות".

גם אצל אדם הראשון וגם אצלנו, אין נימוק ברור לאיסור. לאדם הראשון נאמרה רק התוצאה של אכילה מעץ הדעת: "כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, מוֹת תָּמוּת" (שם, פסוק יז), ואילו אצלנו נאמרה לכאורה סיבה, אך היא איננה חד-משמעית, ואפשר לדרוש אותה כמעט לכל כיוון: "כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְהִתְקַדְּשִׁתָּם וְהִיָּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם כְּכָל הַשֶּׁחָךְ הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ" (ויקרא יא, מד).

היו שהסבירו, שטומאת הנפש המדוברת - משמעותה נזק לבריאות הגופנית (כך למשל, מסביר הרמב"ם), והיו שהסבירו שמדובר על נזק רוחני, כלשון הכתוב "וְנִפְשֹׁתֵיכֶם" (למשל רבי יצחק עראמה, באחד מהסבריו). החיסרון בהסבר הראשון הוא, שיעניינו רואות שגויים שאוכלים מאכלות אסורות - אינם בריאים פחות. החיסרון בהסבר השני הוא, שזק רוחני הוא דבר שאמנם אי אפשר להוכיח שאינו קיים, אך גם אי אפשר לראות או להוכיח שהוא ישנו.

אם נחזור לאיסור האכילה של אדם הראשון, נראה טעם

הימלכות גדולים - חובת הדיוק

אחד האירועים החשובים המוזכרים בפרשתנו, הוא מיתת בני אהרן. וכך אומר הכתוב (י, א-ב): "וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נֶדֶב וְנָבִיאוּהוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ, וַיִּתְּנוּ בְהֵן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת, וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֲתֶם. וַתִּצָּא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתְם, וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה' ". חז"ל מתלבטים רבות, מה היה חטאם של בני אהרן. הספרא (שמיני, א) נותן הסבר מעניין: "וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתְם", רבי ישמעאל אומר: יכול אש זרה ממש! תלמוד לומר: 'אשר לא צוה אותם' - הכניסוה בלא צעה". כדי להבין את דברי הספרא, נעזר בפירוש הרשב"ם (י, א): " וַיָּמָתוּ בְהֵן אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתְם" משה ביום הזה, שאף על פי שבשאר ימים כתוב (א, ז): 'וַיָּמָתוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ' - היום לא צוה ולא רצה משה שיביאו אש של הדיוט, לפי שהיו מצפים לירידת אש גבוה, ולא טוב היום להביא אש זרה, כדי להתקדש שם שמים, שְׂיִדְעוּ הַכֹּל כִּי אֵשׁ בָּא מִן הַשָּׁמַיִם".

ניתן להבין את הדברים בצורה הבאה: עצם מעשה נתינת האש על הקטורת, בזמן רגיל, לא רק שלא היה בו חטא, אלא למצוה יחשב, שהרי לבני אהרן הייתה סברה לומר שיש לעשות כך, כמו שאומרת הגמרא (עירובין סג, א): "רבי אליעזר אומר: לא מתו בני אהרן עד שהזרו הלכה בפני משה כָּךְ. מאי דְרֹשׁ? (ויקרא א, ז): 'וַיָּמָתוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ', אמרו: אף על פי שהאש יורדת מן השמים - מצוה להביא מן הַהַדְיוֹט". אך במקרה הייחודי

(דברים טז, ג) וְכָתִיב הַתֵּם: 'וְהָיָה בְּאֲכָלְכֶם מִלַּחַם הָאָרֶץ' (במדבר טו, יט). מה להלן מְשַׁלְכֶם - אף כֹּאן מְשַׁלְכֶם".

הגמרא אומרת, שלומדים גזירה שווה ועל כן צריך שהמצה תהיה בבעלותו של אוכל המצה. נמצא, שאין יוצאים במצת מעשר שני, שהרי לפי רבי מאיר מעשר שני הוא ממון "גבוה".

הרא"ש (פ"ב, סימן יח) הבין, שכוונת הגמרא לומר, שישנו דין "לכס" גם במצוות אכילת מצה ועל כן אומר הרא"ש, שאין יוצאים יד חובת אכילת מצה במצה גזולה.

בירושלמי (חלה פ"א, ה"ט) משמע, שהסיבה שאין לאכול מצת מעשר שני וכן מצה גזולה היא, משום "מצוה הבאה בעבירה" ולא משום דין "לכס".

אמנם, **הריטב"א** (סוכה לה, א, ד"ה אלא) ביאר, שאין כוונת הגמרא לפסול מדין "לכס", משום שבזמן שלועס את המצה בפיו הרי הוא קונה אותה (כתובות ל, ב) והיא שלו. וכן אין לפסול מדין "מצוה הבאה בעבירה", משום שהעבירה נעשית בשעת הלעיסה, אך המצווה נעשית רק אחר כך בבליעת המצה. רק לגבי מעשר שני שהוא ממון גבוה - אינו קונה את המצה בלעיסתו. נמצא, שאדם האוכל מצה גזולה - יצא יד חובה.

הרב אריה ויזל

פינת ההלכה

מצה גזולה ודין "לכס"

רבי מאיר (קידושין נב, ב) סובר, שמעשר שני - ממון "גבוה" הוא, היינו, שהוא שייך להקב"ה ואינו בבעלותו של בעל הפירות. על כן, אומרת הגמרא (פסחים לז, ב), שעיסה של מעשר שני - פטורה מחלה, וכן שאינו יוצא יד חובה במצות שנאפו מקמח של מעשר שני וכן אינו יוצא יד חובה בנטילת אתרוג של מעשר שני. וכל זה, משום שאינם בבעלותו של בעל הפירות.

מקשה הגמרא (פסחים לח, א): "מתקיף לה רב פפא: בְּשִׁלְמָא עֵיסָה, דְּכָתִיב (במדבר טו, כ): 'עֵרִיסוֹתֵיכֶם' - מְשַׁלְכֶם. אֲתֵרוֹג נְמִי, דְּכָתִיב (ויקרא כג, מ): 'וַיִּלְקַחְתֶּם לֶכֶס', 'לכס' - מְשַׁלְכֶם יְהֵא. אֵלָא מִצָּה, מִי קָתִיב 'מִצְתָּתְכֶם'?"

הגמרא מקשה, שהרי לגבי חלה ואתרוג - ישנו דין שצריך שיהיה שייך לבעלים. אך לגבי מצה - אין התורה אומרת 'מִצְתָּתְכֶם', אם כן, אין דין שהמצה תהיה שלו?

עונה הגמרא: "אמר רבא, וְאֵינִימָא רב יימר בר שְׁלִמְיָא: אֲתֵיָא 'לחם' 'לחם', קָתִיב הָכָא: 'לחם' עֲנִי

"חנוך לנער"

הזה של היום הראשון לעבודת אהרן ובניו במשכן, היה כאן פסול בעשיית המעשה בלא הימלכות בגדולים מהם. כלומר, שעשו את הדבר על דעת עצמם, וכל המורה הלכה בפני רבו - חייב מיתה.

בעולם החינוך המודרני, נשמעות דעות רבות המצדדות בחינוך חופשי. תפיסה המצדדת בהעמדת התלמיד במרכז, ללא גבולות, בהנחה שכאשר התלמיד יתבגר - הוא ידע להציב לעצמו את הגבולות. מציאות ימינו, המציגה תמונה קודרת של אלימות, חוסר משמעת וחוצפה בבתי הספר, מראה את הטעות הגדולה של גישה זו.

הפתרון היחידי למצב זה הוא, הקניית הערך של (משלי א, ח): "שִׁמְעוּ בְנֵי מוֹסֵר אֲבִיךָ וְאֵל תִּטְּשׁ תוֹרַת אִמְךָ". הקפדה על הפרטים, על הדיוק והעקביות של הצעידה דור אחר דור, רק הן יבטיחו הקניית ערכים נכונים. בסגידה "לאני". אנחנו הצעירים, "יודעים היטב" מה נדרש ואין צורך לשאול את אף אחד. בגישה זו - בה אין צורך ליטול רשות ועיצה, בה האני חשוב יותר מהכלל, אנו מגיעים לתוצאות הרסניות. לכן, חשוב כל כך, לשמור על המסורת ועל ההתייעצות עם מי שגדול מאתנו.

נפתלי יערי

איתי וייס